

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008. www.rada.gov.ua

Володимиру МАРЧЕНКУ

Шановний Володимире Олександровичу!

У Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів за дорученням Першого заступника Голови Верховної Ради України Корнієнка О.С., керуючись частиною десятою статті 23¹ Закону України «Про звернення громадян», в межах компетенції та відповідно до предмета відання розглянуто подану Вами електронну петицію від 09 червня 2025 року як звернення громадянина про підвищення заробітної плати військовослужбовцям до 50 000 грн та встановлення справедливої політики оплати праці.

Просимо Вас із розумінням поставитися до того, що Комітет Верховної Ради України у своїй діяльності повинен чітко керуватися вимогами законодавства і не може виходити за межі наданих йому повноважень, оскільки згідно з частиною другою статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Правові засади грошового забезпечення військовослужбовців встановлено Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 року № 2011-ХІІ. Згідно із статтею 9 цього Закону до складу грошового забезпечення входять:

- посадовий оклад, оклад за військовим званням;
- щомісячні додаткові види грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, винагороди, які мають постійний характер, премія);
- одноразові додаткові види грошового забезпечення.

Грошове забезпечення виплачується у розмірах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України, та визначається залежно від посади, військового звання, тривалості, інтенсивності та умов військової служби, кваліфікації, наукового ступеня і вченого звання військовослужбовця.

Крім того, відповідно до статті 9² зазначеного Закону під час дії воєнного стану військовослужбовцям щомісяця виплачується додаткова винагорода на умовах, у розмірах та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Згідно із пунктом 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань, пов'язаних із проходженням військової служби під час дії воєнного стану» від 28 червня 2023 року № 3161-ІХ військовослужбовцям, які беруть безпосередню участь у бойових діях або здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах їх здійснення, на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, а також здійснюють бойові (спеціальні) завдання, у період здійснення зазначених заходів (завдань) щомісячно виплачується додаткова винагорода від 30000 до 100000 гривень на умовах, у розмірах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

З огляду на підвідомчість порушених у петиції питань та на підставі статті 7 Закону України «Про звернення громадян», Ваше звернення надіслано до Кабінету Міністрів України для розгляду, прийняття відповідних рішень та надання відповіді Вам і Комітету.

Також інформуємо, що народних депутатів України – членів Комітету ознайомлено зі зверненням з метою його можливого використання у законотворчій роботі.

З повагою

Голова Комітету

Галина ТРЕТЬЯКОВА

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

Прем'єр-міністру України
Юлії СВИРИДЕНКО

Шановна Юліє Анатоліївно!

У Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» від 29.08.2019 № 19-ІХ в межах визначених повноважень розглянуто електронну петицію громадянина Марченка В.О., яка не набрала необхідну кількість голосів, про підвищення заробітної плати військовослужбовцям до 50 000 грн та встановлення справедливої політики оплати праці.

Керуючись Законом України «Про комітети Верховної Ради України» та враховуючи повноваження Кабінету Міністрів України, надсилаємо вказану петицію для опрацювання порушених питань та внесення пропозицій.

Про результати розгляду цього звернення просимо повідомити Комітет та заявника.

Додаток: на 2 арк.

З повагою

Голова Комітету

Галина ТРЕТЬЯКОВА

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Третьякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 3FAA9288358FC003040000002E0931005425E400
Дійсний до: 11.05.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-30/12-2025/212126 від 16.09.2025

2000031

Прем'єр-міністр України

вул. Грушевського, 12/2, Київ, 01008,
тел. (044) 256 7624, телефакс (044) 254 0584

До звернення Комітету Верховної Ради
України з питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів
від 16.09.25 № 04-30/12-2025/212126

**ШМИГАЛЮ Д. А.
СОБОЛЕВУ О. Д.
МАРЧЕНКУ С. М.
АЛЮШИНІЙ Н. О.**

Прошу відповідно до компетенції розглянути та про результати поінформувати в установленій законом строк Комітет Верховної Ради України, заявника і Кабінет Міністрів.

**КАЧЦІ Т. А.
МАР'ЄВИЧУ К. М.
ТРЕТЬЯКОВІЙ Г. М. (Верховна Рада України)**

КАПІТОНОВУ О. В.
*Садов'як І. Д., Пригунову П. Я.,
Козловській Н. А., Баклановій Р. А.*

Юлія СВИРИДЕНКО

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ
УКРАЇНИ

проспект Повітряних Сил, 6, м. Київ,
03168
тел.: (044) 230-73-30
E-mail: admou@post.mil.gov.ua
web: www.mil.gov.ua
код згідно з ЄДРПОУ 00034022

MINISTRY OF DEFENCE
OF UKRAINE

6, Povitrianykh Syl Ave., Kyiv,
03168, Ukraine
phone: (044) 230-74-67
E-mail: admou@post.mil.gov.ua
web: www.mil.gov.ua

№ _____ від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради України з питань
соціальної політики та захисту прав
ветеранів

Кабінет Міністрів України

На № 04-30/12-2025/212126 від 16.09.2025,
№ 30131/1/1-25 від 18.09.2025

Міністерством оборони України, в межах компетенції, розглянуто електронну петицію, громадянина Марченка В.О. щодо підвищення мінімального грошового забезпечення військовослужбовцям до 50 000 гривень та встановлення справедливої політики оплати праці.

За результатами розгляду заявника поінформовано, копію відповіді додаємо.

Додаток: зазначене на 2 арк., в електронному вигляді.

Заступник Міністра оборони України
генерал-лейтенант

Євген МОЙСЮК

ДОКУМЕНТ СЕДО
Сертифікат 3F1FC22062171FDF0400000086B7000075850200
Підписувач Мойсюк Євген Георгійович
Дійсний з 11.02.2025 0:00:00 по 10.02.2027 23:59:59

Міністерство оборони України

220/16178 від 23.09.2025 14:03

ДЕПАРТАМЕНТ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ
УКРАЇНИ

Код 26632298

« » 20 року

№ _____

03168, м.Київ

Марченку Володимиру Олександровичу

Шановний пане Володимире!

У Департаменті соціального забезпечення Міністерства оборони України за дорученням розглянуто Вашу електронну петицію, яка у встановлений статтею 23¹ Закону України “Про звернення громадян” строк не набрала необхідної кількості підписів на її підтримку, і в якій Ви пропонуєте підвищення мінімального грошового забезпечення військовослужбовцям до 50 000 гривень та встановлення справедливої політики оплати праці.

За результатом розгляду в межах повноважень повідомляється наступне.

Правові засади грошового забезпечення військовослужбовців встановлено Законом України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”. Згідно із статтею 9 цього Закону до складу грошового забезпечення входять посадовий оклад та оклад за військовим званням щомісячні додаткові види грошового забезпечення, зокрема підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, винагороди, які мають постійний характер, премія, а також одноразові додаткові види грошового забезпечення. Грошове забезпечення виплачується у розмірах, що встановлюються Кабінетом Міністрів України, та визначається залежно від посади, військового звання, тривалості, інтенсивності та умов військової служби, кваліфікації, наукового ступеня і вченого звання військовослужбовця.

Крім того, відповідно до статті 9² зазначеного Закону під час дії воєнного стану військовослужбовцям щомісяця виплачується додаткова винагорода на умовах, у розмірах та порядку, визначених Кабінетом Міністрів України. Згідно із Законом України від 28 червня 2023 року № 3161-IX військовослужбовцям, які беруть безпосередню участь у бойових діях або здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв’язку з військовою агресією російської федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах їх здійснення, на тимчасово окупованій російською федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, а також виконують бойові (спеціальні) завдання, щомісячно виплачується додаткова винагорода від 30 000 до 100 000 гривень на умовах, у розмірах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України постановою від 28 лютого 2022 року № 168.

ДОКУМЕНТ СЕДО
Сертифікат 3F1FC22062171FDf04000007F090000AC400200
Підписувач Сорокотяга Вадим Григорович
Дійсний з 25.10.2024 0:00:00 по 24.10.2026 23:59:59

Департамент соціального забезпечення Міністерства оборони України

220/13/Вих3ВГ/51418 від 22.09.2025 12:52

Таким чином, мінімальний розмір грошового забезпечення військовослужбовця Збройних Сил України, який виконує бойові завдання, на сьогодні становить понад 50 000 гривень на місяць.

Одночасно повідомляється, що в умовах воєнного стану основним пріоритетом державного бюджету є спрямування фінансового ресурсу на сектор безпеки і оборони. Кожна гривня, зібрана до державного бюджету, йде на забезпечення сил безпеки і оборони озброєнням, технікою, боєприпасами, а також підвищення мотивації військовослужбовців, насамперед тих, хто безпосередньо виконує бойові завдання в районах ведення бойових дій.

Питання подальшого підвищення розміру грошового забезпечення військовослужбовців має опрацьовуватися комплексно з урахуванням реальних фінансових можливостей держави та першочергових потреб сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану.

З повагою

Заступник директора Департаменту –
начальник відділу грошового забезпечення
полковник

Вадим СОРОКОТЯГА

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ,
ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
Мінекономіки**

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71,
e-mail: meconomy@me.gov.ua, сайт: www.me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

Комітет Верховної Ради України з
питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів

Про розгляд електронної петиції

Мінекономіки відповідно до резолюції Секретаріату Кабінету Міністрів України від 18.09.2025 № 30131/1/1-25 до звернення Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 16.09.2025 № 04-30/12-2025/212126 розглянуло електронну петицію Марченка В. О. від 09.06.2025 щодо підвищення грошового забезпечення військовослужбовцям та інформує, що відповідь заявнику надано листом Мінекономіки від 24.09.2025 № 4702-05/64773-09, копія якого додається.

Додаток: на 4 арк. в 1 прим.

Заступник Міністра

Андрій ТЕЛЮПА

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Телюпа Андрій Володимирович**
Сертифікат [6FA97849F1B2570D040000007E5602001BF30700](#)
Дійсний з [25.07.2025 12:25:00](#) по [25.07.2026 12:25:00](#)

Мінекономіки

4702-01/64925-01 від 25.09.2025

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ,
ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
Мінекономіки**

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71,
e-mail: meconomy@me.gov.ua, сайт: www.me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

Володимиру МАРЧЕНКУ

Про розгляд електронної петиції

Шановний Володимире Олександровичу!

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України відповідно до резолюції Секретаріату Кабінету Міністрів України від 18.09.2025 № 30131/1/1-25 до звернення Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 16.09.2025 № 04-30/12-2025/212126 розглянуло Вашу електронну петицію від 09.06.2025 щодо підвищення грошового забезпечення військовослужбовцям і повідомляє, що відповідь на Вашу аналогічну електронну петицію до Кабінету Міністрів України від 09.06.2025 № 41/008255-25еп надано листом Мінекономіки від 14.09.2025 № 4702-01/62155-09, копія якого додається.

Додаток: на 3 арк. в 1 прим.

З повагою

Заступник Міністра економіки, довкілля
та сільського господарства України

Дарія МАРЧАК

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Марчак Дарія Миколаївна**

Сертифікат 6FA97849F1B2570D04000000D35A0200CD010800

Дійсний з 30.07.2025 13:45:00 по 30.07.2027 13:45:00

Мінекономіки

4702-05/64773-09 від 24.09.2025

**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ,
ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
Мінекономіки**

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71,
e-mail: meconomy@me.gov.ua, сайт: www.me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

від _____ 20__ р. № _____

На № _____ від _____ 20__ р.

Володимиру МАРЧЕНКУ

Про розгляд електронної петиції

Шановний Володимире Олександровичу!

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України відповідно до резолюції Секретаріату Кабінету Міністрів України від 10.09.2025 № Ко-21315/08-25/1 розглянуло Вашу електронну петицію від 09.06.2025 № 41/008255-25еп щодо підвищення грошового забезпечення військовослужбовцям і в межах компетенції повідомляє.

Грошове забезпечення військовослужбовців визначається відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 № 704 «Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб» та складається з посадового окладу, окладу за військовим (спеціальним) званням, щомісячних (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, винагороди, які мають постійний характер, премії) та одноразових додаткових видів грошового забезпечення.

Керівникам державних органів у межах асигнувань, що виділяються на їх утримання, надано право збільшувати конкретні розміри окремих додаткових видів грошового забезпечення (надбавок та премії).

Також Законом України від 28.06.2023 № 3161-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань, пов'язаних із проходженням військової служби під час дії воєнного стану» встановлено, що військовослужбовцям, які беруть безпосередню участь у бойових діях або здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах їх

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Марчак Дарія Миколаївна**

Сертифікат 6FA97849F1B2570D0400000D35A0200CD010800

Дійсний з 30.07.2025 13:45:00 по 30.07.2027 13:45:00

Мінекономіки

4702-01/62155-09 від 14.09.2025

здійснення, на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора, а також здійснюють бойові (спеціальні) завдання, у період здійснення зазначених заходів (завдань) щомісячно виплачується додаткова винагорода від 30 000 до 100 000 гривень на умовах, у розмірах та в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Законом України від 11.04.2024 № 3633-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» передбачено виплату винагороди за знищене (захоплене) озброєння та військову, бойову (спеціальну, спеціалізовану) техніку противника.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» у разі виконання бойових (спеціальних) завдань під час ведення бойових (спеціальних) дій на лінії бойового зіткнення з противником на відстані виконання бойових (спеціальних) завдань військовою частиною (підрозділом, зокрема зведеним) першого ешелону оборони або наступу (контрнаступу, контратаки) до ротного опорного пункту включно, а також на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, на території між позиціями сил оборони та позиціями військ держави-агресора в районах ведення воєнних (бойових) дій та на території противника військовослужбовцям додатково виплачується одноразова винагорода в розмірі 70 000 гривень за кожні 30 днів (сумарно обчислених) виконання таких завдань.

Отже, чинна нормативно-правова база з питань грошового забезпечення дає змогу збільшувати його розмір за рахунок додаткових видів грошового забезпечення та преміювання у межах асигнувань, передбачених у Державному бюджеті України.

Підтримуючи пропозицію щодо підвищення розмірів грошового забезпечення військовослужбовців, зауважуємо, що перегляд та збільшення грошового забезпечення має здійснюватися на єдиних засадах для всіх силових структур та правоохоронних органів, які на сьогодні беруть участь у бойових діях або здійсненні заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Також звертаємо увагу, що у період дії воєнного стану наявні фінансові ресурси держави у першочерговому порядку спрямовуються на виконання завдань щодо відсічі збройної агресії, забезпечення недоторканності державного кордону та захисту держави.

Перегляд грошового забезпечення під час дії воєнного стану розглядатиметься з дотриманням принципу визначення пріоритетності видатків на оборону по мірі забезпечення фінансуванням нагальних військових

потреб у необхідних обсягах (зокрема, на озброєння та матеріально-технічне забезпечення військ), а також вишування додаткових джерел фінансування.

Одночасно повідомляємо, що листи міністерств не є нормативно-правовими актами, вони мають інформаційно-рекомендаційний характер.

З повагою

Заступник Міністра економіки, довкілля
та сільського господарства України

Дарія МАРЧАК

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
(Мінфін)

вул. М. Грушевського 12/2 м. Київ 01008 тел. (044) 206-59-47, факс 425-90-26
e-mail: infomf@minfin.gov.ua, код ЄДРПОУ 00013480

від _____ 20__ р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

Володимиру Марченку

**Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики та
захисту прав ветеранів**

Кабінет Міністрів України

Про розгляд звернення

Шановний пане Володимире!

Міністерство фінансів України на виконання доручення Прем'єр-міністра України Ю. Свириденко від 18.09.2025 № 30131/1/1-25 до звернення Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів від 16.09.2025 № 04-30/12-2025/212126 розглянуло Вашу електронну петицію від 09.06.2025, яка в установленій статтею 23¹ Закону України «Про звернення громадян» строк не набрала необхідної кількості підписів на її підтримку, щодо підвищення грошового забезпечення військовослужбовців і в межах компетенції повідомляє.

В умовах воєнного стану основним пріоритетом державного бюджету є спрямування фінансового ресурсу на сектор безпеки і оборони.

Слід зазначити, що середньомісячні витрати на грошове забезпечення для військовослужбовців Збройних Сил України (у розрахунку на одну особу) у 2025 році проти 2021 року зросли понад утричі.

Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України прийняли низку нормативно-правових актів щодо посилення на період воєнного стану соціального захисту військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, поліцейських.

Зокрема, змінами до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», інших законодавчих актів щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку передбачено значне підвищення рівня грошового забезпечення, соціальних пільг та гарантій для зазначених категорій осіб.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат ЗФАА9288358ЕС00304000000D72D2C008E8CC800

Підписувач Єрмоличев Роман Володимирович

Дійсний з 01.12.2023 14:19:33 по 01.12.2025 14:19:33

Міністерство фінансів України

10040-11-3/26961 від 22.09.2025

Так, на період дії воєнного стану передбачено:

виплату додаткової винагороди до 100 тис. грн щомісяця військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським залежно від умов та обсягів виконання бойових завдань (заходів) щодо відсічі і стримування збройної агресії, забезпечення безпеки і оборони;

виплату одноразової винагороди у розмірі 70 тис. грн військовослужбовцям за кожні 30 днів (сумарно обчислених) виконання бойових (спеціальних) завдань під час ведення бойових (спеціальних) дій;

виплату військовослужбовцям винагороди за знищене (захоплене) озброєння та військову, бойову (спеціальну, спеціалізовану) техніку противника;

звільнення від оподаткування військовим збором доходів у вигляді грошового забезпечення військовослужбовців та працівників Збройних Сил України, інших силових структур на період їх безпосередньої участі в здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії;

право для військовослужбовців у разі укладення першого контракту на компенсацію 50 відсотків першого внеску за іпотечним кредитом та додатково 100 тис. грн після першого року військової служби та ще 100 тис. грн після другого;

отримання військовослужбовцем у разі укладення контракту сертифіката на купівлю транспортного засобу в розмірі 150 тис. грн;

ненарахування військовослужбовцям, які беруть участь у захисті незалежності України та відсічі і стримуванні збройної агресії, штрафних санкцій, пені за невиконання зобов'язань перед підприємствами, установами і організаціями всіх форм власності, у тому числі банками, та фізичними особами, а також процентів за користування кредитом;

виплату одноразової грошової винагороди військовослужбовцям віком від 18 до 25 років у розмірі 1 млн гривень.

Реалізація вищезазначених норм законодавства у повному обсязі потребує додаткового фінансування з державного бюджету.

Також слід зауважити, що затверджені у Законі України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (зі змінами) видатки на безпеку і оборону із загального фонду перевищують запланований обсяг доходів загального фонду державного бюджету (без офіційних трансфертів).

З огляду на зазначене, на цей час першочергового фінансування потребують заходи, пов'язані із відсіччю збройної агресії російської федерації, а також реалізацією вже прийнятих актів законодавства.

З повагою

Перший заступник Міністра

Роман ЄРМОЛИЧЕВ